

Hi havia un pomell de violetes fresques sobre la taula, un gerro groc amb una tapa en forma de bec d'ànec que s'obria amb un lleu esclafit per deixar passar l'aigua, un saler de vidre rosa decorat amb la inscripció: «Record de l'Exposició Universal, 1900». (Al cap de dotze anys, les lletres havien empal·lidit i s'havien mig esborrat.) Hi havia un enorme pa daurat, vi i el segon plat: una vedella amb bolets magnífica, amb cada bocí de carn tendra púdicament arraulit sota la salsa cremosa, entre els bolets grocs perfumats i les patates rosses. No hi havia entremesos, res per alegrar el paladar: el menjar és una cosa seriosa. A casa dels Brun, atacaven des del començament de l'àpat el segon plat; no s'estaven de servir rostits, l'execució dels quals, per la simplicitat i el rigor de les seves regles, s'emparentava amb l'art clàssic, però la mestressa de casa dedicava tota la seva cura i tot el seu amor a la confecció de guisats ben saborosos; a casa dels Brun, la cuinera era la sogra, l'anciana senyora Pain.

Els Brun eren petits rendistes parisencs. Com que la seva dona havia mort, qui presidia la taula i servia tothom era l'Adolphe Brun. Encara era un home atractiu; tenia un front ample, un nas petit i arremangat, bones galtes, llargs mostatxos rogencs que retorçava i estirava entre els dits, fins que la punta esmolada gairebé li entrava a l'ull. Davant seu, la sogra, rodona, petita, vermella, coronada amb uns cabells blancs lleugers i estarrufats com l'escuma del

mar, mostrava mentre somreia les dents intactes i, amb un gest de la maneta rodanxona rebutjava els compliments («Exquisit... No li havia sortit mai res de tan bo... És deliciós, senyora Pain!»). Aleshores feia una carona falsament modesta i, com una *prima donna* que fingeix oferir al seu company de repartiment les flors que li porten a l'escenari, murmurava:

—Sí, el carnisser m'ha servit molt bé, avui. Era un tall magnífic.

A la dreta del senyor Brun hi havia els seus convidats —els tres Jacquelain—, i a l'esquerra el seu nebot Martial i la seva filla, la petita Thérèse. Com que feia pocs dies que la noia havia fet quinze anys, es recollia els rínxols en un monyo, però els blens sedosos encara no havien adquirit la forma que les agulles els volien fer adoptar i s'escapaven en totes direccions, cosa que la desesperava, malgrat el compliment que el seu tímid cosí Martial li havia fet a mitja veu, enrojolant-se molt:

—És molt bonic, Thérèse. El teu pentinat... és com una boira d'or.

—La menuda té els meus cabells —va dir la senyora Pain, que havia nascut a Niça i que, tot i que se n'havia anat als setze anys per casar-se amb un comerciant de cintes i vels establert a París, conservava l'accent de la seva terra natal, sonor i dolç com una melodia.

Tenia uns ulls negres molt bonics, i l'esguard alegre. El seu marit l'havia deixat arruïnada; havia perdut una filla de vint anys, la mare de la Thérèse; vivia a càrrec del seu gendre; però res no havia alterat el seu bon humor. A l'hora de les postres, bevia de bon grat una copeta de licor i cantussejava:

Alegres tamborins, marqueu la dansa...

Els Brun i els seus convidats eren en un menjador molt petit i ple de sol. Els mobles —un bufet Enric II, cadires de boga amb columnetes, una gandula entapissada amb una tela fosca, florida amb pomets roses sobre fons negre, un piano vertical— s'estrenyien com podien en un espai reduït. Les parets estaven adornades amb dibuixos comprats als grans magatzems del Louvre, que representaven tot de noies jugant amb gatets, pastors napolitans amb una vista del Vesuvi al fons i una còpia de *L'abandonada*, obra commovedora on es veu una dona ostensiblement en estat, plorant en un banc de marbre, a la tardor, mentre un húsar del gran exèrcit napoleònic s'allunya entre les fulles mortes.

Els Brun vivien en el cor d'un barri popular, a la vora de la Gare de Lyon. Els arribaven a casa els llargs xiulets nostàlgics dels trens, anunciant unes crides que ja no sentien. Però encara eren sensibles a la vibració argentina, aèria, musical, que, a certes hores del dia, s'escampava del gran pont metàl·lic per on passava el metro, quan, emergint de les profunditats subterrànies, apareixia per un instant a la faç del cel i fugia entre grunyits sords. Quan passava, els vidres tremolaven.

Al balcó hi havia uns quants canaris que cantaven en una gàbia; en una altra, parrupejaven unes tórtors. Des de baix pujava una remor dominical: dringadissa de vasos i de plats a tots els pisos, a través de les finestres obertes, i crits alegres de criatures al carrer. La pedra grisa de les cases, amarada de claredat, semblava rosa. Els vidres de l'apartament del davant, llardosos i foscos tot l'hivern, ara, acabats de rentar, regalimaven de llum com d'una aigua lustral. Vet aquí el cau on el venedor de castanyes s'ha estat ben calent des del mes d'octubre, però l'home ha desaparegut i al seu lloc ha aparegut una noia panotxa que ven violetes. D'aquest reducte

obscur també emana un fum ros: és el sol que il·lumina la pols, aquesta pols de París a la primavera, en els temps feliços, que semblava feta de pólvores d'arròs i de pol·len de flors (fins que un s'adonava que feia olor de fems).

Era un diumenge ben bonic. En Martial Brun havia dut les postres, un pastís de moca que va fer brillar alegrement els ulls del jove Bernard Jacquelain. Van menjar el pastís en silenci; només se sentia el dring de les culleretes xocant amb els platets, i el cruixit, sota les dents dels comensals, dels grans de cafè amagats en la crema i plens de licor perfumat. Després d'aquell instant de recolliment, la conversa va continuar, tan tranquil·la, tan desproveïda de passió, com la remor d'un bullidor. En Martial Brun, que era estudiant de medicina —un xicot de vint-i-set anys amb el nas llarg i punxegut, sempre una mica vermell a la punta, amb el coll llarg còmicament inclinat de cantó com si escoltés una confidència, i bells ulls de cabirol—, va parlar dels exàmens que s'acostaven.